

Til: bib@star.dk bst@star.dk og star@star.dk



12. august 2024

Høring vedr. lovforslag om reform af kontanthjælpssystemet, ophævelse af 225-timersreglen og kontanthjælpsloftet, fritidstillæg til børn, afklaringsret, rettighedsbaseret tilskud til medicin, m.v.

Røde Kors takker for høring vedrørende lovforslag om reform af kontanthjælpssystemet, der udgør en af tre delaftaler. Røde Kors kommenterede tilbage i februar på den delaftale, der omhandlede lovforslag om [skærpede betingelser vedr. kontanthjælp](#) og kommenterer her i august også på den anden delaftale: Lovforslag vedr. ny arbejdspligt.

Røde Kors har i dette svar fokus på mange af de centrale elementer i lovforslaget, men med det forbehold, at tiden har været begrænset. Røde Kors opfordrer til, at høringsperioden for et så omfattende og væsentligt lovforslag fremover ikke lægges over en sommerferie.

Generelle kommentarer

I Røde Kors' frivillige sociale indsatser hjælper vi i 201 lokale Røde Kors afdelinger 35.100 mennesker i social nød gennem længerevarende indsatser. Her møder vores frivillige dagligt mennesker, som er en del af kontanthjælpssystemet. I 2023 uddelte vi økonomisk støtte, i form af vinterhjælp, til mere end 15.000 trængte børnefamilier efter en periode med inflation og stigende fødevarer- og energipriser. I den forbindelse udarbejdede vi en undersøgelse, der viste, at børnene, hvis forældre modtager kontanthjælp eller SHO-ydelse, i de trængte børnefamilier, oplevede store materielle og sociale afsavn. 61% af forældrene havde inden for det sidste år måttet undlade at købe nødvendigt tøj eller sko til deres børn og 29% af forældrene havde sprunget måltider til børnene over af økonomiske årsager. De økonomiske afsavn har også sociale konsekvenser, da 71% af forældrene ikke kunne invitere klassen hjem til børnefødselsdag. 52% ikke havde råd til at lade deres børn deltage i udflugter med skolen eller fritidsaktiviteter¹.

Tidligere undersøgelser viser, at en opvækst i fattigdom kan virke socialt ekskluderende i barndommen, og at det på sigt kan have store konsekvenser for børnenes chancer i livet i form af uddannelse, indkomst og familiedannelse². Forskningen viser, at blot ét års fattigdom i barndommen har langvarige konsekvenser i form af mindre uddannelse og indkomst som voksen³.

¹ [En jul med afsavn og bekymringer - Røde Kors 2023.pdf \(rodekors.dk\)](#)

² Lesner, Rune (2017): *The Long-term Effect of Childhood Poverty* og Rambøll (2021): *Konsekvenser af en opvækst i fattigdom for børn og unges liv og uddannelsesmuligheder*.

³ Kristensen, N. & Rune V. Lesner (2020): *Dynamiske effekter af offentligt forbrug*. VIVE.

Set i ovenstående lys, mener Røde Kors, at der er brug for en reform af kontanthjælpssystemet, som understøtter, at endnu flere kommer i arbejde gennem meningsfulde beskæftigelsesindsatser. Og et retfærdigt ydelsessystem, som tilskynder til beskæftigelse samtidig med at vi hjælper bl.a. børnene, så de får de bedst mulige betingelser for en god fremtid i Danmark.

Helt overordnet mener Røde Kors, at der er en række positive elementer i lovforslaget. Det gælder bl.a., at der generelt sker en forenkling af kontanthjælpssystemet, så det bliver mere gennemskueligt for borgerne, lempeligere indkomstfradrag i kontanthjælpen, børnetillæg, mulighed for medicintilskud, fritidstillæg og ferieret til alle i kontanthjælpssystemet.

Røde Kors havde dog gerne set, at lovforslaget havde hjulpet endnu flere børn ud af fattigdom, end forslaget ser ud til at gøre. Vi mener, at mindstesatsen (tidl. selvforsørgelses- og hjemrejseydelse) burde afskaffes, idet hovedsageligt flygtninge og indvandrere fastholdes på lav ydelse i årevis pga. et opholds- og beskæftigelseskrav. I det lys finder vi det også beklageligt, at reformen af kontanthjælpssystemet overflytter yderligere 10.000 voksne, der tilsammen har 11.000 børn, fra højere sats i kontanthjælpssystemet til mindstesatsen (jf. [høringssvar vedr. skærpede betingelser for kontanthjælp](#))⁴.

Rockwoolfonden har netop dokumenteret, at lavere ydelser til flygtningefamilier giver et markant samfundsøkonomisk tab. Flere flygtninge kom hurtigere i arbejde, men de lave ydelser førte ikke til vedvarende beskæftigelseseffekter og havde en række utilsigtede konsekvenser for integrationen. Bl.a. klarede børnene sig ringere i uddannelsessystemet, hvilket medførte lavere lønindkomst i voksenalderen, end hvis familien havde modtaget det højere kontanthjælpsniveau⁵.

Røde Kors har følgende specifikke bemærkninger til lovforslaget:

Et mere enkelt kontanthjælpssystem

Det foreslås i lovforslaget at indføre en ny ydelsesstruktur, hvor der med indføring af tre grundlæggende satser og en række tillæg vil være væsentlige færre satser i det nye kontanthjælpssystem sammenlignet med de regler, der gælder i dag. Røde Kors bakker op om denne forenkling, idet det vil blive nemmere og mere gennemskueligt for den enkelte borger at forstå sammensætningen af kontanthjælpen.

Børnetillæg

Røde Kors ser positivt på, at der gives børnetillæg til begge forældre på kontanthjælp, uanset hvilken sats de modtager. Og vi finder det tilsvarende positivt, at der er et særligt tillæg til enlige forsørgere, der modtager mindstesats eller grundsats. Tillæg målrettet børnene er væsentlige for at styrke børns opvækstbetingelser i perioder, hvor den ene eller begge forældre er på kontanthjælp.

Tillæg til enlige ikke-forsørgere og forsørgere

Ifølge lovforslaget gives et tillæg til enlige ikke-forsørgere, der modtager grundsats eller forhøjet sats. Røde Kors anbefaler, at man her skeler til ydelseskommisionens anbefalinger, som var, at alle enlige ikke-forsørgere skulle have et tillæg, da disse personer generelt i dag har markant færre penge til rådighed end andre familietyper.

Lovforslaget betyder, at enlige ikke-forsørgere på mindstesats ikke modtager tillæg, og skal leve på mindstesatsen på 6553 kr. før skat, som er mindre end de modtager i dag⁶ og lavere niveau end SU. I Røde Kors oplever vi, at den stramme økonomi kan overskygge andre væsentlige indsatser for at komme tættere på arbejdsmarkedet - bl.a. fordi det kan være svært at betale husleje og tilsvarende for kommuner at finde boliger, som borgeren har råd til.

⁴ <https://www.altinget.dk/artikel/nye-tal-om-kontanthjaelpsaftale-11000-boern-risikerer-fremover-at-vokse-op-i-fattigere-hjem>

⁵ [Lavere ydelser til flygtningefamilier giver et markant samfundsøkonomisk tab - ROCKWOOL Fonden](#)

⁶ <https://www.ft.dk/samling/20231/almindel/beu/spm/8/svar/1998341/2794635/index.htm>

Røde Kors er positive overfor, at der indføres et tillæg til enlige forsørgere, der modtager grundsats eller mindstesats. For at mindske de negative afledte effekter for børnene af de lave ydelser, havde Røde Kors derfor også gerne set, at optjeningsprincippet i samme ombæring blev afskaffet, da flygtninge og indvandrere først efter 6 år kan opnå ret til fuld børne- og ungeydelse og enlige forsørgere fuld ret til børnetilskud m.m.

Fritidstillæg

Røde Kors er positive overfor, at det foreslås at indføre et skattefrit fritidstillæg til alle børn i kontanthjælpssystemet, så børnene får mulighed for at få et aktivt fritidsliv. Som civilsamfundsorganisation ved vi, hvor vigtig adgangen til fællesskaber er, og i en undersøgelse om afsavn, har Røde Kors dokumenteret, at kun i hver anden økonomisk trængte børnefamilie går børnene til fritidsaktiviteter⁷. Derfor ser vi fritidstillægget som et godt initiativ, der kan bringe flere børn ind i vigtige fællesskaber. Vi finder det positivt, at fritidstillægget er pr. barn og kan anvendes forholdsvis bredt, herunder også til udstyr og deltagelse i sociale arrangementer i forbindelse med skole- og dagtilbud m.m. Det vil sikre større ensartethed og gennemsigtighed end hidtil, hvor det ikke har været et fast tillæg, men er blevet administreret gennem forskellige puljer og tillæg. Ligeledes ser Røde Kors positivt på, at fritidstillægget udgør et selvstændigt tilskud øremærket fritidsaktiviteter og ikke er en del af børnetillægget.

Der lægges i lovforslaget op til, at familierne skal dokumentere 1/3 af tillægget hver tredje måned overfor kommunen. Røde Kors mener, at det er vigtigt, at denne dokumentationspraksis bliver nem og overskuelig for forældrene, og ikke vil udgøre en væsentlig barriere.

For at fritidstillægget vil blive brugt efter hensigten, er det vigtigt, at der også er et fokus på vejledning og implementering af fritidstillægget. I den sammenhæng er det positivt, at der afsættes midler til følgeordninger, da det også er Røde Kors' erfaring, at følgeskab til fritidsaktiviteter udgør en væsentlig barriere for mange familier i udsatte positioner. En undersøgelse fra Røde Kors viser, at 25% af de økonomisk trængte børnefamilier, hvor børnene ikke går til fritidsaktiviteter, svarer at det skyldes udfordringer med at hente og bringe børnene⁸. Derfor er det centralt, at der i foreningerne er ressourcer og fokus på at tage imod børnene.

Lempeligere fradrag for arbejdsmarkedsindkomster

Røde Kors støtter forslaget om lempeligere fradrag på arbejdsmarkedsindkomster, så borgere vil få en større økonomisk gevinst ved at tage småjobs ved siden af kontanthjælpen. Fra forskning ved vi, at 22,7% af de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, der opnår løntimer gennem småjobs sideløbende med at de modtager kontanthjælp, kommer i job to år efter første løntime. Hvorimod dette kun gælder 5,8% af den samlede gruppe af aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere⁹.

Medicintilskud

Det foreslås at indføre ret til at få dækket 100 procent af egenbetalingen ved køb af tilskudsberettiget medicin. Dette ser Røde Kors positivt på, da vores erfaring er, at familier med stram økonomi ofte lider helbredsæssige afsavn. En undersøgelse, som Røde Kors har foretaget blandt 6700 økonomisk trængte børnefamilier viser fx, at 13% af familierne har måttet udlade at købe lægeordineret medicin til deres børn af økonomiske årsager¹⁰. Røde Kors bakker derfor op om, at børn får ret til medicintilskud fra den dag, hvor den forælder, de bor hos, begynder at modtage kontanthjælp.

⁷ Røde Kors (2022): Familier Udenfor – en undersøgelse af ensomhed, trivsel og afsavn blandt familier i udsatte positioner: [Familier udenfor 2022 - med sidehoved.pdf \(rodekors.dk\)](#)

⁸ Røde Kors (2022): Familier Udenfor – en undersøgelse af ensomhed, trivsel og afsavn blandt familier i udsatte positioner: [Familier udenfor 2022 - med sidehoved.pdf \(rodekors.dk\)](#)

⁹ [Analyse | Lønner det sig at få løntimer på vejen mod job? - Væksthusets Forskningscenter \(vaeksthusets-forskningscenter.dk\)](#)

¹⁰ [En jul med afsavn og bekymringer - Røde Kors 2023.pdf \(rodekors.dk\)](#)

For voksne i kontanthjælpssystemet foreslås det, at personer, der har modtaget kontanthjælp i mindst 12 måneder ud af de seneste 18 måneder, får dækket 100% af egenbetalingen ved køb af tilskudsberettiget medicin. Her har Røde Kors en bekymring for, at særligt kontanthjælpsmodtagere på mindstesats det første år, kan have svært ved selv at dække udgifterne til medicin. Dette understøttes af en undersøgelse, der viser, at 15 pct. af økonomisk fattige ikke har købt lægeordineret medicin af økonomiske grunde¹¹.

Røde Kors støtter den politiske intention om, at retten til medicintilskud skal være nem at anvende i praksis, og at ansøgeren ikke længere selv skal ansøge om at modtage hjælp til medicin, så dækningen fremover ydes direkte af apoteket, og voksne samt børn kan modtage den nødvendige medicin de har brug for.

Ret til ferie for kontanthjælpsmodtagere på mindstesats

Røde Kors mener, at flygtninge og indvandrere bør sikres ydelser på samme vilkår som andre borgere. Vi støtter derfor forslaget om, at personkredsen i §13, stk. 12 i lov om aktiv socialpolitik udvides til også at omfatte personer på mindstesats, så denne gruppe får ret til ferie med ydelser på lige vilkår som øvrige kontanthjælpsmodtagere og ikke skal fravælge ferie på grund af økonomiske hensyn.

I 2023 deltog 1.003 udsatte forældre og børn på en af Røde Kors' ferielejre. Herfra ved vi, hvor afgørende det kan være for særligt børnenes trivsel at afholde ferie og ligesom alle andre få et tiltrængt frirum fra en ofte presset hverdag.

Afklaringsretten

Det fremgår af lovforslaget, at der indføres en afklaringsret for alle aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som er fyldt 30 år, og som har modtaget kontanthjælp i en sammenhængende periode på to år. Røde Kors mener, at afklaringsretten er et vigtigt initiativ, fordi den kan være med til at sikre, at borgere langt fra arbejdsmarkedet ikke sidder fast i kontanthjælpssystemet, men nu får ret til at få vurderet, om de fx i stedet skal på førtidspension eller i fleksjob. I forlængelse heraf finder Røde Kors det også positivt, at de aktivitetsparate bliver omfattet af en genvurdering efter en sammenhængende periode på to år, hvis de skal fortsætte med at være i kontanthjælpssystemet.

Det foreslås i lovforslaget, at afklaringsretten ikke kommer til at gælde for aktivitetsparate i kontanthjælpssystemet, som er omfattet selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet, da der i dette program allerede er løbende fokus på afklaring. Røde Kors mener ikke, at de indsatser, der er under programmet i dag, kan sammenlignes med en egentlig afklaringsret, og da vi ved, at mere end 1/3 af alle forløb på selvforsørgelses- og hjemrejseydelse varer mere end to år, mener vi, at det er rimeligt, at alle disse personer også bliver omfattet af afklaringsretten og muligheden for senere genvurdering¹².

Vi står til naturligvis til rådighed i forhold til evt. uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen



Anders Ladekarl
Generalsekretær

¹¹ [Fattigdom og afsavn \(vive.dk\)](#)

¹² [BEU Almdel endeligt svar på spørgsmål 130 Svar på BEU alm del 130docx \(ft.dk\)](#)